

LULUDI

Romani Asocijacija Džuvljenge thaj Ternenge
Ромска Асоцијација за Жени и Млади
Roma Women and Youth Association

ANALIZA TARO RODLJARIBE BAŠ O PERCEPCIE THAJ GNDIPA E SIKLJOVNENDAR TARO MAŠKARUTNE SIKLJOVLINA BAŠO KINOBIKINIPE MANUŠENCAR

Funded
by the European Union

EUROPEAN UNION

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE

Implemented
by the Council of Europe

LULUDI

Romani Asocijacija Džuvljenge thaj Ternenge
Ромска Асоцијација за Жени и Млади
Roma Women and Youth Association

Publikacia tari: Romani Asocijacija Džuvljenge thaj Ternenge
“LULUDI”, Skopje, Maj 2021 berš.

Autori: Gordana Nestorovska

Editori: Katerina Koneska Tankosikj

O rodjaripe si inicirimo tari:

Kjmet Amet - Presidenti e RADŽT “LULUDI”

Ines Djemail - Proektno koordinatori

Ano proekti “Savore khetane bašo činavdipe o kinobikinipe
čhavorencar thaj čajencar”

O beršeskoro butjakoro plani e RADŽT
“LULUDI” si suportimo tari Civika mobilitas.
E publikaciakoro saikerin si responsibiliteto
e autorengi thaj i RADŽT “LULUDI” thaj
pakjalape ko nijekh čhani kaj na sikavela o
dikhpa taro Civika mobilitas, i Švajcarsko
agencia bašo bajraripe thaj sombutipen
(SDC) ja o organizacie so implementirinen.

I inicijativa “Savore khetane bašo činavdipe o kinobikinipe čhavorencar thaj čajencar” si suportirimi tari i akcia
“Prevenca thaj činavdipe o kinobikinipe manušencar ki Utarali Makedonia” prekal khetaneskeri programa tari
Europakiri Unia thaj o Europakoro Konsili - Horizontalno instrumento bašo Ratjorigutno Balkan thaj Khoranipa
2019-2022 berš” (*Horizontal facility II*).

© 2021 Europakoro Konsili. Ikerena pes sa o nijamia. O nijamia bašo labaripe isi i Europakiri Unia talo definirime
šartia. Nijekh kotor tari akaja publikacia našti te nakaven an javer čhib, pobuter producirimi ja legardi ani disavi
forma ja prekal disavo modi, elektronikano (CD-rom, Internet) ja mehanikano sar fotokopiripe, snimipe ja disavo
sistemo khedipaske podatkoja, bizo majanglal te del pes e Direktoratoske baš komunikacie hramome prindzaribe
(F-67075 Strasbourg Cedex ja publishing@coe.int).

I publikaci si kerdi taro finansisko suport tar i Europakiri Unia thaj o Europakoro Konsili. E publikaciakoro saikerin
na pakjala pe kaj na sikeavela o dikhpa e Europakiri Unia thaj e Europakoro Konsili.

Funded
by the European Union

EUROPEAN UNION

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE

Implemented
by the Council of Europe

NAJSIPE

I Romani Asocijacija džuvljenge thaj ternenge "LULUDI" thaj o rodjarutne sikavena najsipe dži ko sa sombutjarne so sine kotor taro akava rodjaripe, thaj majbut e sikljovnenge taro maškarutne sikljovina kola so lele than ano edukativnikane-preventivnikane butjarlina bašo kinobikinipe manušencar thaj kola so pherde o pučljarin, thaj dende piro tromalo vakti te vakeren pobuter bašo lengere gndipa thaj džandipa, thaj agjaar e sikljovlinenge thaj olengere menadžmentia thaj sikavne bašo lengoro leipe than thaj dumo deipe baši sikljovnengiri participacia ko butljarina.

O lafia labarde an muršikano ling vakerela baš o solduj linga, ja sade si vakerdo javerčhane.

BAŠ I ORGANIZACIA

I Romani Asocijacija džuvljenge thaj ternenge “LULUDI” si birajutni, bipartikani, biadhinali thaj biradžakiri organizacia so butikerel ki teritoria ani Republika Utarali Makedonia. Formirimi an 2001 berš sar trubutnipe bašo paruvdipa thaj te delpe dumo baš o problemia so o Romane džuvlja thaj o terne isilen ani R.U.Makedonia.

Generalnikane resarina thaj dende butja e organizaciake si te kerel pošukar šartija thaj organizirimo butikeripe prekal kontinuitetne aktivitetia e džuvljenge thaj ternenge, thaj te dikhel, te kerel monitoringo thaj te vazdel o pučhipa bašo amalikano šukaripe thaj pošukar amalikano-ekonomikano status e džuvljenge thaj e ternenge.

RADŽT “LULUDI” ano piro buteberšengoro butikeripe resarini te lačharelpes o Romani džuvljakoro thaj ternengoro status an o amalipen thaj ano pe pašutne prekal olengiri pherdutni participacia ano sa amalikane procesia, ko sombutipen javere organizaciencar thaj institucie ko lokalno, nacionalnikano thaj maškarthemutno leveli.

SAIKERIN

BAŠ I ORGANIZACIA	4
ANGLOVAKERIPE	6
ANALIZAKERE RESARINA THAJ METODOLOGIA	8
PARTICIPANTIA AN O RODLJARIPE	12
ARAKHLINA TARO RODLJARIPE	14
KLIDARIPA THAJ SUGESTIE	27
ARTIKLIA	29

|| ANGLOVAKERIPE

Akaja analiza si kotor taro proekti "Savore khetane bašo čhinavdipe o kinobikinipe čhavorencar thaj čhajencar", kova so i Romani Asocijacija džuvljenge thaj ternenge "LULUDI" implementirini ano periodi Septembro 2020 berš dži ko Maj 2021 berš. Akava proekti si finansirimo tari Europakiri Unia thaj o Europakoro Konsili tari khetaneskeri programa e EU thaj o Europakoro Konsili - "Horizontalno instrumento bašo Ratjorigutno Balkan thaj Khoranipa 2019-2022 berš" (*Horizontal facility II*) .

E proekteskiri čekatni targetno grupa si o terne sikljovne taro maškarutne sikljovlina, so isi len taro 15 dži ko 19 berša thaj so dživdinena ano komune Skopje, Tetovo, Štip, Prilep thaj Kumanovo.

O proekteskere specifikane resarina si te bajraren e čhavorengiri thaj e ternengeri participacia ano maripe mujal o kinobikinipe čhavorencar, ano lokalno thaj maškarthemutno leveli, pendžarkeripe thaj raportiripe o šajutne incidentora thaj chipota taro kinobikinipe čhavorencar, majbut ko khetanipa so tane ano riziko.

Bašo te resavenpe o proekteskere resarina sine kerde pobuter aktivitetia, sar:

- Butjarlina e sikljovnenge taro maškarutne sikljovlina taro targetirime komune so tane participantia ano proekti, kote so sine dikhle thaj diskutirime pobuter pučipa baš o forme taro kinobikinipe manušencar, prevencia thaj arakhipe. Ano butjarlina e sikljovnenge sine dendo jekh pučljarin, thaj o rezultatora taro akava pučljarin tane prezentirime ki akaja analiza.
- Hazrikeribe promovipaskere aktivitetia taro terne. Akala promovipaskere aktivitetia sine kerde prekal hazrikeribe thaj promoviripe xarne promotivna videa, so ka oven kotor tari publikani kampanja bašo maripe mujal o kinobikinipe manušencar. Soske jekh taro resarina si te zorarenpes o terne, majbut o čhaja te oven kotor tari prevencia thaj arakhipe taro kinobikinipe manušencar, majbut taro modernikane forme palal o kinobikinipe, o videa thaj scenaria sine kerde taro sikljovne kola angleder ko edukativna butjarlina sine sikavde mangin, interesi thaj motivacia te len than ko video gatikeripe, thaj ko sa adava procesi sine len mentorstvo. Ano videokeripnaskoro procesi sine trujal pinda (50) sikljovna, taro ververutno lingo, thaj ververutne etnikane preperipa.

O proekti si jekhethane e sugestiencar tari GRETA (Grupa taro ekspertia bašo aktiviteta mujal o kinobikinipe manušencar bašo dikhipa e Konvenciakoro implementiripe), bašo lundjaripe e aktivitenar bašo vazdipe i mins maškar o profesionalia thaj i generalno publika ano definiripe o kinobikinipe manušencar thaj o ververipe thaj phandipa trujal o kinobikinipe manušencar thaj shverc migranten. Sar so vakerelape an o reporti tari GRETA, an i Makeodonia o čhavore tane majbut identifikuime sar viktimia. Uzal o zoripa ano domeni baš edukacia thaj minsakoro vazdipe, thaj tiknjaripe e čhavengoro ratvakeriba kori kinobikinipe manušencar, o čhavore taro marginalizirime grupe, majbut o Romane čhavore, tane panda ano majbaro riziko te xuljen ano kinobikinipe manušencar. O minsakoro vazdipe trubul panda te kerel o pobuter dukhavde grupe te oven i jekhto resarin, thaj i publika te ovel informirimi baš o forme taro kinobikinipe manušencar, sar so tane i butjakiri eksploatacia, zorea mangipe devleske, zorea keripe kriminalnikane butja thaj kinobikinipe ki them.

ANALIZAKERE RESARINA THAJ METODOLOGIA

O rodljaripe bašo sikljovngoro dikhipe thaj gndipe taro maškarutne sikljovlina sine kerdo pe resarinaja te len pes pobuter informacie baš o ternengoro džandipa bašo o termini “kinobikinipe manušencar”, o forme taro kinobikinipe manušencar, pendžarkeripe o kinobikikutne manuša, šajutne viktimia palal kinobikinipe manušencar, pobuter bašo čhavengere dživdipaskere aspektia ani them, o problemia so o čhavore isi len thaj o butja so ola gndinena kaj trubul te lačharenpe.

I resarin tari akaja analiza si te sikavel o dikhipa thaj gndipa bašo kinobikinipe manušencar taro sikljovne taro maškarutne sikljovlina kola sine participantia ano akava proekti thaj lele than ko edukativna-preventivnikane butjarlina, so sine kerde ano Decembro, 2020 berš, sar kotor taro proekti.

O arakhlina tari analiza, ja o klidaripa thaj rekomandacie, trubul te inčaren pe ano relevantna institucie te akceptirinen len sar relevantna bašo implementiripe ko avutnipaskere aktivitetia thaj napia.

Sebepi te ovel amen pošukar dikhipe kotar o pučljarde, sine kerde nekhobor grupe taro pučipa:

1. Pučipa so tane baš o džandipaskoro leveli bašo fenomeni kinobikinipe manušencar thaj oleskere forme;
2. Palo adava, ko sa šaj te ovel viktimi palal kinobikinipe manušencar, kola manuša tane majbut viktimia, sar ola xuljaven ko sindžiri taro kinobikinipe manušencar;
3. Majbut kote o kinobikikutne manuša arakhena thaj regrutirinen o viktimia palal kinobikinipe manušencar, ko šaj te ovel kinobikikutno manuš pe pobuter dikhindor o regrutiripe potencijalnikane viktimia prekal Internet thaj socijalnikane astarlina.
4. Pučipa baš i situacia thaj ja isi kinobikinipe manušencar ki R.U.Makedonia;
5. Pučipa baš o čhania so o terne labaren bašo informiripe taro kinobikinipe manušencar thaj o čhania preveniripaske thaj raportiripe šajutne čhipota taro kinobikinipe manušencar.

Akava rodljaripe nae resarinaja te del dikhipe baši i situacia e kinobikinipe manušencar ki sasti thema, numa te sikavel i percepcia taro sikljovne so lele than ko proekti, ko edukativnikane-preventivnikane butjarlina, thaj te markirini jekh tendecia ani koja trubul te delpe pobuter sama thaj pobuter thaj xorester te rodljarelpene an o nacionalnikano leveli.

O pučljarin sine dizajnirimo agjaar so širdela pe defnicijasar bašo kinobikinipe manušencar taro UN Protokoli baši prevencia, ačhavipe thaj birandipe e kinobikinipe manušencar, majbut o džuvlja thaj čhavore, an 2000 berš, pendžardo sar o Protokoli taro Palermo, dženo 3.

„a) O kinobikinipe manušencar haljovela regrutiripe, legaripe, transferi, garavidpe thaj akceptiripe manuša prekal daravipe ja istemalkeribaja takatija ja zor, thaj javera zoraripaskere forme, ja manuškano čordipe, hovavibaja, istemalkeribe pe zoraja ja nekaskiri bizoripa, ja deipe thaj leipe love ja labarelipe, si te resavel dendo lafi taro adava so si eksplotirimo taro javer so ikerela i kontrola an pe vasta.

I eksploatacia, ko majtikno vast, saikerel o eksplotiripe ja istemalkeribe prostituiripe an vavera manuša, ja javera forme tari seksualnikani eksploatacia, zorea ja namanglo butikeripe ja servisideipe, robipe ja diso so si paše ko izmekjarluko, izmekjarluko thaj an zoreste leipe organia.

b) O dendo lafi taro viktimi palal kinobikinipe manušencar sebepi oleskeri/lakiri eksploatacia hramomi tal nukta a) an akava dženo nanaj relevantno odori kote so sine labarde nekola taro čhania tali nukta a).

c) O regrutiripe, legaripe, transferi, garavdipe thaj akceptiripe čhavo bašo eksplotiripe haljovela pes sar “kinobikinipe manušencar” numa kana nanaj labarde nesave čhania tari nukta a) an akava dženo.

čh) Sar “čhavoro” haljovelapes sakova jekh so si an beršanipe telal dešuofto (18) berša.”

O rodljaripaskere arakhlina ka oven sar startno fundo bašo hazrikeribe avutne aktivitetia tari RADŽT “Luludi”, thaj javera dizakere organizacie thaj javera institucie šerutne bašo ternengiri eduakcia thaj prevencia taro kinobikinipe manušencar.

O podatkoja sine khedime an o masek Decembro, 2020 berš, prekal anketnikano pučljarin so sine *online* administririmo, prekal i *Google* platforma.

O pučljarin sine pherdo taro sikljovne kola lele than an o edukativnikane-preventivnikane butjarlina kola sine ikerde online, prekal i *Zoom* platforma.

Anglal o širdipe taro anketnikano pučljarin sine prezentirime o fundavutne informacie bašal o rodljaripe so si šerutne bašo khedipe participacia, thaj deipe dromipa bašo oleskoro pherdime. E sikljovnenge sine akcentirimo kaj o pučljarina tane anonimna, thaj na trubul te hramonen piro anav thaj familijakoro anav. O andolelde podatkoja ka oven sikavde kikidutne thaj labarde sade e trubutnipake e proekteske “Savore khetane bašo činavdipe o kinobikinipe čhavorencar thaj čhajencar”, implementirimo tari Romani Asocijacija džuvljenge thaj ternenge “LULUDI”.

O pučljarin sine saikerlino taro kotor bašo generalnikane podatkoja thaj 15 pučipa ulavde ano štar teme: pendžarkeripe e terminoja kinobikinipe manušencar thaj oleskere forme; viktimia taro kinobikinipe manušencar; kinobikinutne manuša thaj prevencia taro kinobikinipe manušencar.

O anketnikano pučljarin sine saikerlino taro puterde thaj phandle pučipa ano ververutne formatora (pe šajdipaja te alusarelpe jekh taro dende irame lafia, šajdipaja bašo alusaripe pobuter taro dende irame lafia) sar thaj kombinirime (šajdipaja pobuter te hramonen an piro iramo lafi uzal odola so sine dende). Ko akava čhani sine khedime kvantitativnikane thaj kvalitativnikane podatkoja. Statistikano kerdipe e podatkoja sine kerdo pe statistikani programa *SPSS* thaj ano *Excel*.

Akaja analiza dela duj dikipaskere aspektora, jekh e fascilitatengoro dikhipe kola so ikerde o butjarlina, o javer si o ternengoro dikhipe kola sine participantia an o butjarlina.

Kojekh, jekh taro majimportantno tari evaluacia/rodjaripe si objektivnikano te zurarel o barovnipe e akaleskere ja diso so si paše čhania ko butjarlina kana si ko pučipe i prevencia taro kinobikinipe manušencar.

Aver resarin an akava rodjaripe si te avel dži ko konkretikane klidaripa thaj sugestie kolencar an avutnipe ka lačharelpe o butjarlinengoro kvaliteto, sasar sikljovgape kaj isi trubutnipa tari asavki edukacia.

I trinto resarin si te adaptirinelpi i butjarlin pe participantengere trubutnipa, ja odolenge so si kerdi i butjarlin.

Resarinaja te andolelpe relevantnikane podatkoja baš o dikhipe thaj gndipe bašo kinobikinipe manušencar taro sikljovne so lele than ano butjarlina, sine kerdo akava pučljarin.

O rodjaripe kergjapes trujal sikljovne taro 14 dži 19 berša, ja sikljovne kola tane tari jekhto dži ko štarto sikavutni berš, taro deš maškarutne sikljovlina taro pandž komune ani Makedonia sar:

- taro Prilep: SOU "Orde Čopela" thaj SOU "Gjorče Petrov"
- taro Tetovo: SOU "Nikola Štejn"
- taro Skopje: SUGS "Šaip Jusuf" thaj SEPUGS "Arseni Jovkov",
- taro Kumanovo: SOU "Pero Nakov" thaj SOU "Nace Bugjoni",
- taro Štip: SOU "Dimitar Mirasčiev", SOU "Kole Nehtenin" thaj SOU "Jane Sandanski".

PARTICIPANTIA AN O RODLJARIBE

SA ANO JEKH GINDO PE PUČLJARDE

Taro sa ano jekh gindo e participantia ano butjarlina, so sine 411 sikljovne taro maškarutne sikljovlina pherde o pučljarin, taro kola 403 kompletno phergje o pučljarin, numa 8 na sine kompletno pherde.

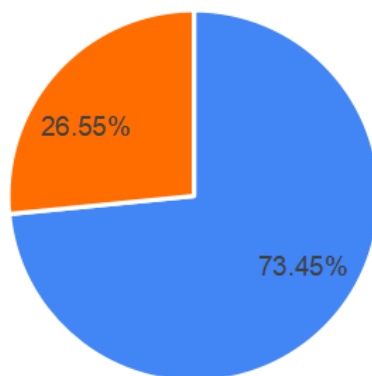
Bašo analizakere trubutnipa sine ikerde 403 pučljarina kola sine kompletno pherde.

DEMOGRAFIKANE PODATKOJA SEBEPi O LING JA POL TARO SIKLJOVNE SO LELE THAN ANI ANKETA

Taro sa ano jekh gindo taro pučljarde kola so irangje lafi an o pučljarin - 403, olendar 107 tane murša ja 26,55 %, thaj 296 si džuvlja ja 73,45%.

Asavko ververipe maškar murša thaj džuvlja sebepi si soske i čekatni targetno grupa ano proekti thaj pobaro fokus sine čhivdo an o čhaja, ja majbut an o Romane čhaja.

Akava šaj dikhelapes da ano demografikane podatkoja taro participantia sebepi o etnikano preperipe, kote so 28,29% Roma lele than so si majpašutno 1/3 taro sa ano jekh gindo participantia.

■ Džuvlja ■ Murša

Grafikono 1 - Demografikane podatkoja taro sikljovne so lele than ki anketa, sebepi o ling

DEMOGRAFIKANE PODATKOJA TARO SIKLJOVNE SO LELE THAN ANI ANKETA SEBEPI O BERŠANIPE

Sebepi o sikljovngoro beršanipe, an o rodljaripe lele than sikljovne taro maškarutne sikljovlina taro 14 dži ko 19 berš, thaj olengiri prosečno beršanipe si 16.4 berša.

Majšukar dikhipe si dendo potele ani tabela.

Pučljardengoro beršanipe	Gind e pučljarde	Procento	Murša	Džuvlja
14 berš	12	2.98%	1	11
15 berš	92	22.83%	23	69
16 berš	110	27.30%	28	82
17 berš	101	25.06%	31	70
18 berš	85	21.09%	24	61
19 berš	3	0.74%	0	3
Sa ano jekh:	403	100.00%	107	296

Tabela 1 - Demografikane podatkoja taro sikljovne so lele than ki anketa sebepi o beršanipe thaj ling

DEMOGRAFIKANE PODATKOJA SEBEPI O ETNIKANO PREPERIPE TARO SIKLJOVNE SO LELE THAN ANI ANKETA

Sebepi o etnikano preperipe, taro sa ano jekh gindo pučljarde 53,10% tane Makedoncoja, 28,29% tane Roma, 8,44% tane Albancoja, 3,97% Bosancoja, thaj o vaver procenti preperela an o javera etnikane khedipa.

O ververipe maškar murša thaj džuvlja sebepi o etnikano preperipe si diklho an i tabela

Etnikano preperipe	Gind	Procento	Murša	Džuvlja
Makedoncoja	214	53.10%	61	153
Albancoja	34	8.44%	3	31
Roma	114	28.29%	32	82
Bosancoja	16	3.97%	4	12
Vlahoja	4	0.99%	3	1
Srbinoja	6	1.49%	2	4
Khoraja	14	3.47%	2	12
Hrvatoja	1	0.25%	0	1
Sa ano jekh:	403	100.00%	107	296

Tabela 2 - Demografikane podatkoja taro sikljovne so lele than ki anketa sebepi o etnikano preperipe thaj lingo

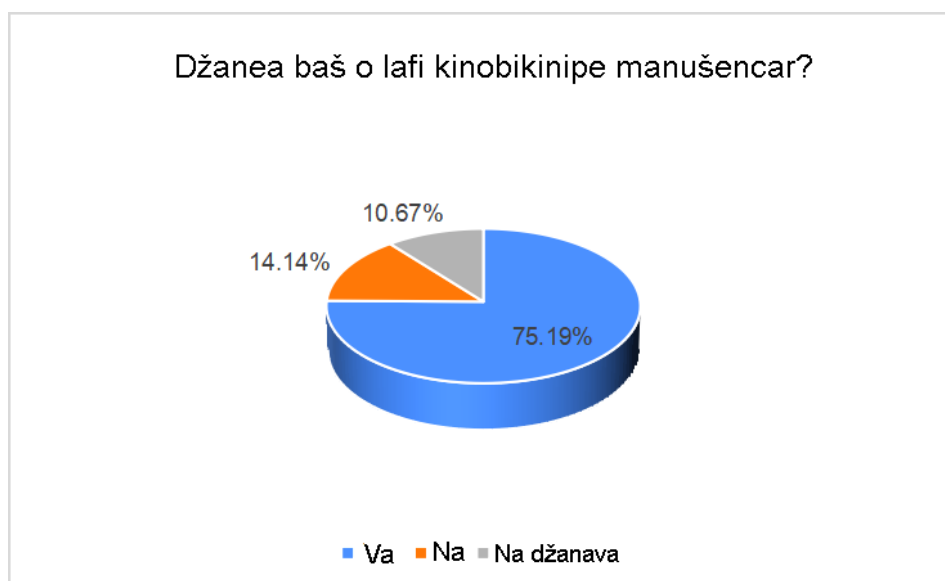
ARAKHLINA TARO RODLJARIBE

Tema 1 - Pendžaripe taro o lafi “kinobikinipe manušencar” thaj pendžarkeripe o forme taro kinobikinipe manušencar

An akava kotor si diklho kobor o sikljovne taro maškarutne sikljovlina džana baš o kinobikinipe manušencar thaj olengoro pendžaripe baš o forme taro kinobikinipe manušencar.

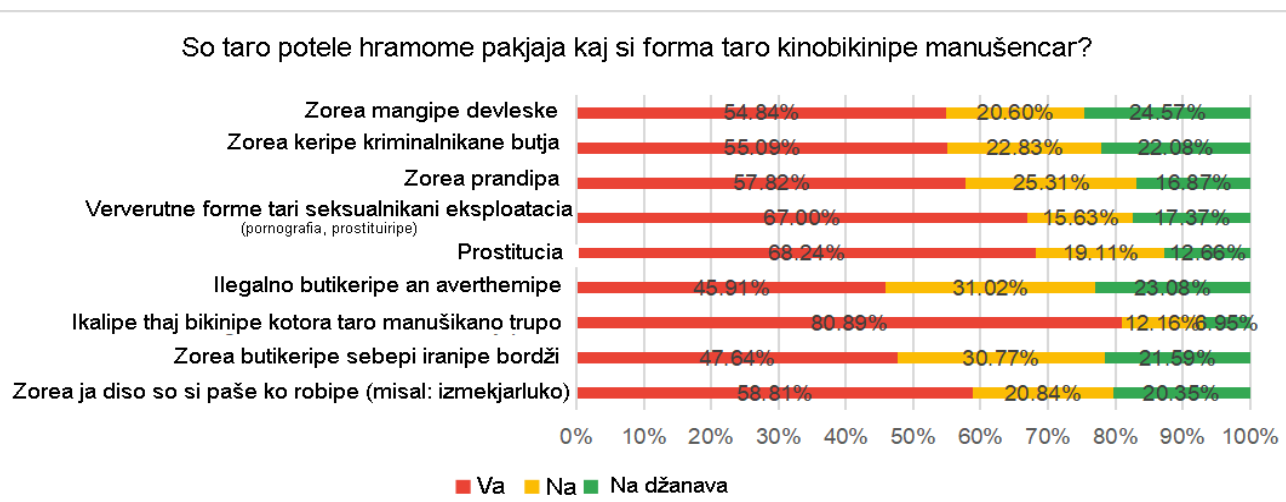
An o pučipe “Džanea baš o lafi kinobikinipe manušencar?”, $\frac{3}{4}$ taro sikljovne vakerde kaj džanena ja kaj si pendžarkerde e lafestar kinobikinipe manušencar, thaj 14,14% vakerde kaj nanaj pendžarkerde thaj 10,67% vakerde kaj na džanena. I situacia na ververkerel but thaj uzal so akava pučipe si dikhlo prekal socio-demografikane podatkoja.

Grafikono 2 - Sikljovngoro pendžarkeripe e lafea kinobikinipe manušencar

Šaj te dikhelpes kaj uzal adava so baro procento taro sikljovne vakerde kaj tane pendžarkerde e lafea kinobikinipe manušenar, ko pobuter detalikane pučipa baš o forme taro kinobikinipe manušenar o irame lafia so sine dende sikavena o trubutnipe taro pobuter deipe džandipa e ternenge baš so si o kinobikinipe manušenar. Agjaar, o sikljovne taro maškarutne sikljovina relativno tane sarbarutne ko piro džandipe kana kerelape lafi bašo: leipe thaj bikinipe kotora taro manuškano truppo (80,89%), prostitucia (68,24%) thaj ververutne forme pali seksualnikani eksploatacia (67%). Numa, nanaj sarbarutne kana kerelapes lafi bašo zorea ja namanglo butikeripe thaj diso so si paše ko robipe thaj ilegalno butikeripe ano averthemipe.

Taro akava šaj te dikha kaj ano avutnipaskere aktivitetia bašo mins vazdipe pobuter sama trubul te del pes an o fakto so barovno numero terne o zorea butikeripe sebepi iranipe bordži na dikhena sar forma taro kinobikinipe manušenar.

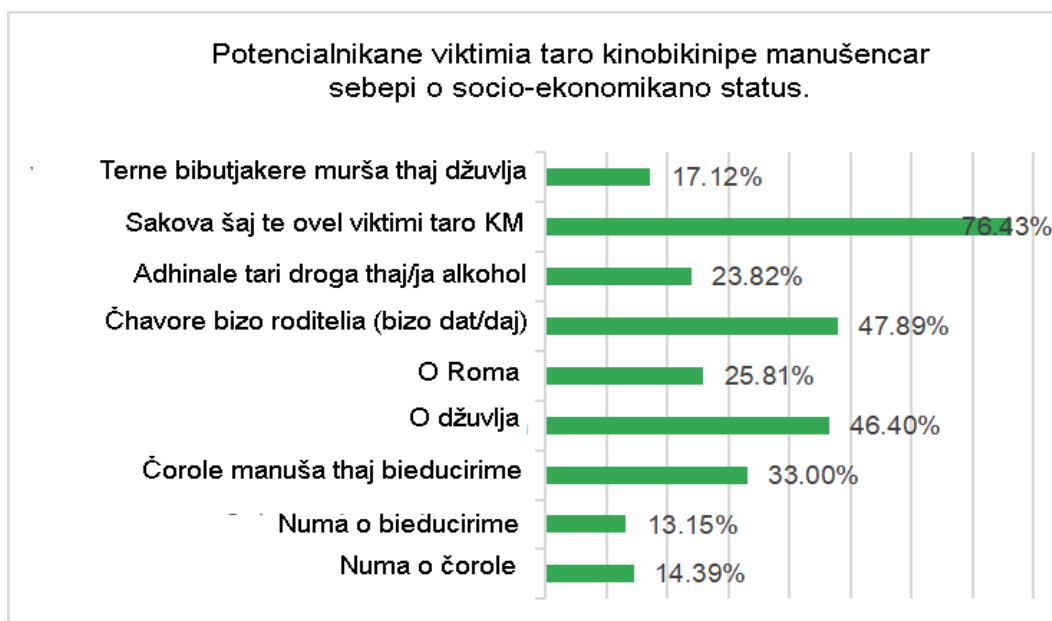
Grafikono 3 - E sikljovnegoro pendžarkeripe baš o forme taro kinobikinipe manušenar

Akava pučipe sikavela o "pendžarkeripe" e kinobikinipe manušenar - o ververipe taro irame lafia "Na" thaj "Na džanava" vakerena kaj o terne nanaj sasto informirime baš o forme taro kinobikinipe manušenar.

Tema 2 - Viktimia taro kinobikinipe manušencar thaj pendžarkeripe potencialnikane viktimia taro kinobikinipe manušencar

Ko akava kotor, o pučipa si bašo ko sa šaj te ovel viktimi taro kinobikinipe manušencar, pobuter droma kola tane viktimia, sar ola xuljaven ko sindžiri taro kinobikinipe manušencar.

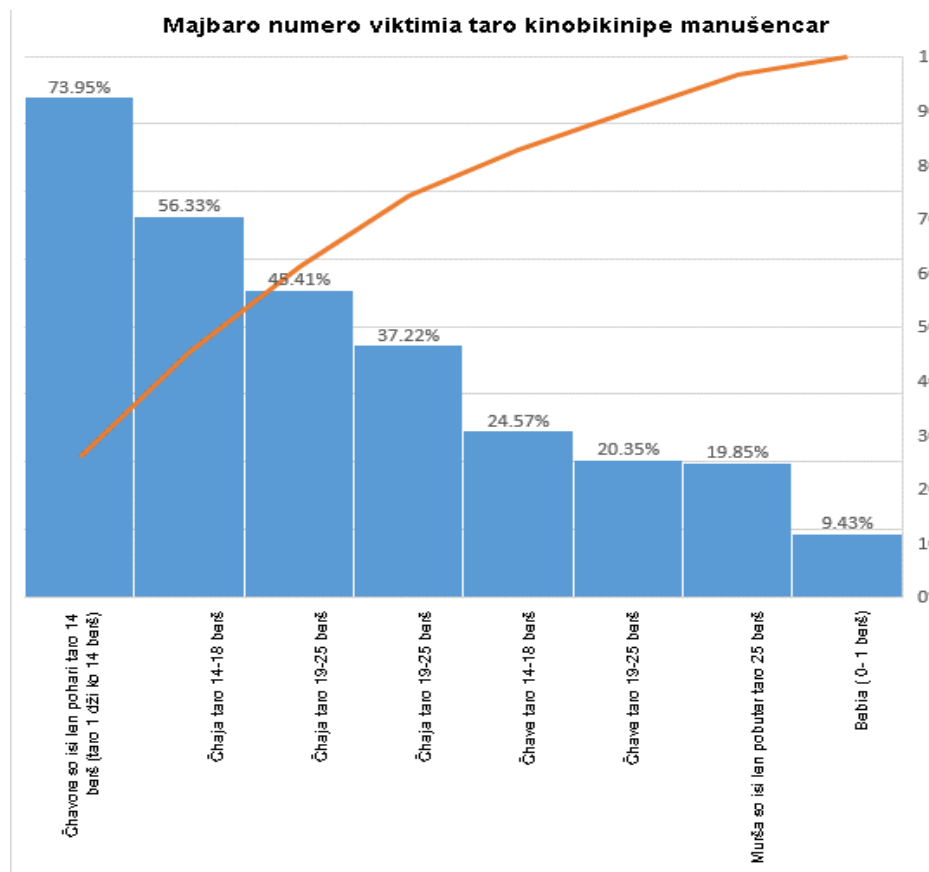
An o pučipe bašo ko sa šaj te oven viktimia taro kinobikinipe manušencar, pobuter numero taro terne pendžarkeren kaj sakova jekh šaj te ovel viktimi taro kinobikinipe manušencar. Numa 76,43% vakerde kaj sakova šaj te ovel viktimi taro kinobikinipe manušencar. Sar majbut ano riziko vakerde kaj si: o čhavore bizo dat/daj (47,89%), o džuvlja (46,40%), o čorole manuša thaj bieducirime (33%) thaj o Roma (25,81%).

Grafikono 4 - Percepia taro sikljovne bašo potencialnikane viktimia taro kinobikinipe manušencar sebepi o socio-ekonomikano status.

O terne gndinen kaj majbut taro viktimia taro kinobikinipe manušencar sebepi o beršanipe tane o čhaja taro 14 dži ko 18 berš, palo lende o čhavore taro 1 dži ko 14 berš, o čhaja taro 19 dži ko 25 berša, palo adava o čhave (murša) taro 14 dži ko 18 berš.

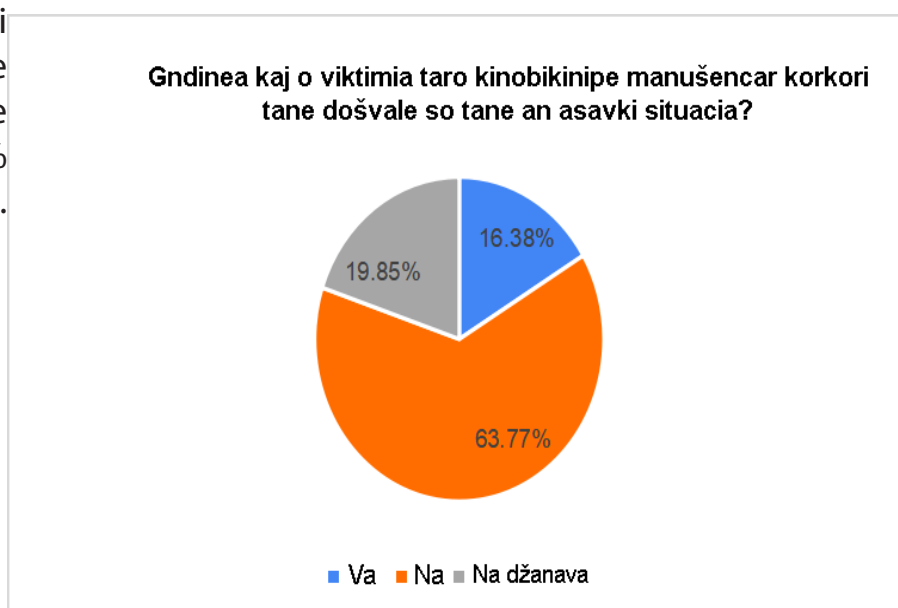

Grafikono 5 - Perceptia taro sikljovne baŝo numero e viktimia taro kinobikinipe manuŝencar sebei e viktimgoro berŝanipe

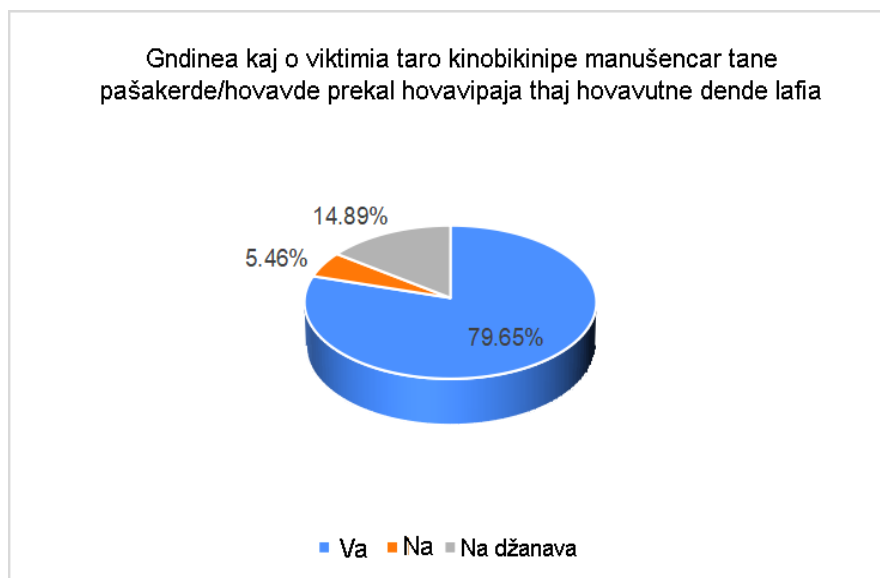
Pale, uzal o pendžarkeripe potencijalnikane viktimia, o terne nanaj but sarbarutne ja o viktimia taro kinobikinipe manuŝencar korkori tane doŝvale so tane an asavki situacia.

Agjaar, an o puĉipe "Ja gndinea kaj o viktimia taro kinobikinipe manuŝencar korkori tanedoŝvalesotaneanasavki situacia", 16,38% taro terne vakerge kaj o viktimia tane korkori doŝvale, thaj 19,85% vakerge kaj na džanena.

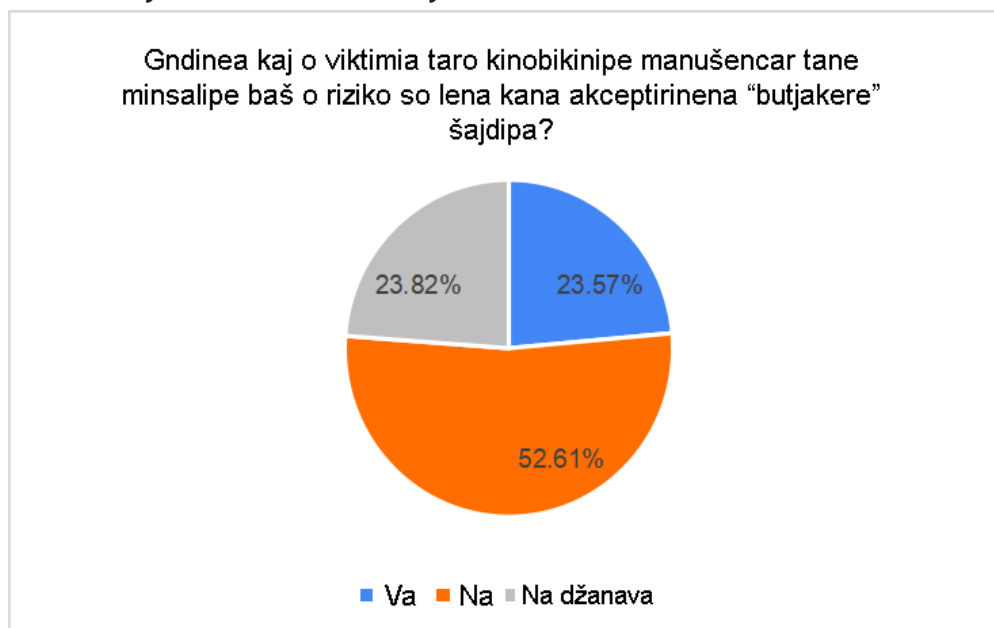
Grafikono 6 - Perceptia taro sikljovne baŝo viktimia taro kinobikinipe manuŝencar

O terne pendžarkerena kaj o kinobikinutne manuša pašakerena o potencialnikane viktimia hovavipaja (pučipe No.6) thaj agjaar an o pučipe: “Gndinea kaj o viktimia taro kinobikinipe manušencar tane pašakerde/hovavde prekal hovavipaja thaj hovavutne dende lafia (sar: deipe šajdipe bašo šukar pokindi buti an averthemipe, sar bebisiter, gradežno butjarno, thaj deipe šajdipe bašo prandipe)?”, 79,65% taro pučljarde vakerde pozitivno, 14,9% vakerde kaj na džanena, thaj 5,46% vakerde kaj Na.

Grafikono 7 - Perceptia taro terne baš o čhani so pašakerena o viktimia taro kinobikinipe manušencar

Uzal o hohavipa thaj biačhete istemalkeripe, o sikljovne taro maškarutne sikljovlina nanaj sarbarutne si o viktimia tane savakti minsale baš o riziko kana akceptirinena “butjakere” šajdipa. Agjaar, 52,6% gndinena kaj nanaj minsale baš o riziko, 23,6% kaj tane minsale thaj 23,8% vakerde kaj na džanena.

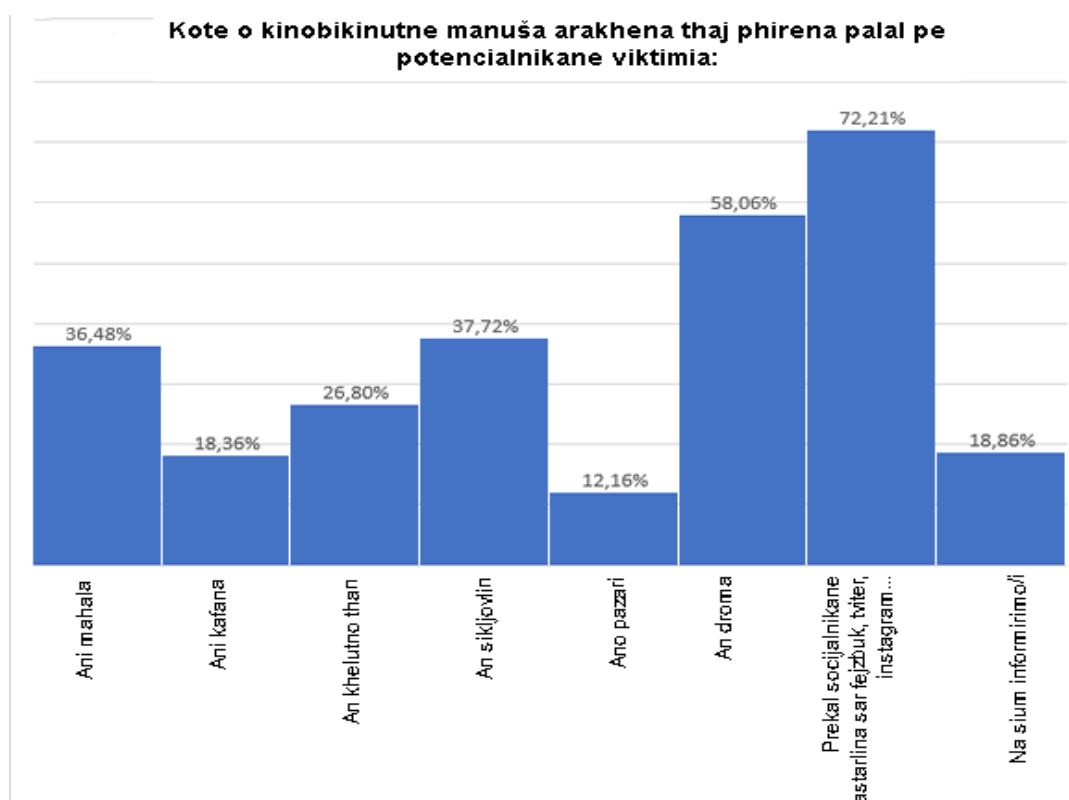
Grafikono 8 - Perceptia taro sikljovne baš o minsalipe bašo riziko so o viktimia taro kinobikinipe manušencar lena kana akceptirinena “butjakere” šajdipa

Tema 3 - Majbuteder čhania bašo regrutiripe ja khedipe o potencialnikane viktimia taro kinobikinipe manušencar thaj pendžarkeripe e kinobikutne manuša

An akava kotor sine dende pučipa te len pes podatkoja baš o ternengere gndipa kote o kinobikutne manuša majbut arakhena thaj phirena palal o potencialnikane viktimia, ko sa šaj te ovel kinobikutno manuš thaj sar šaj te oven identifikuime.

O terne relativnikano šukar pendžarkerena o čhania prekal kola o “kinobikutne manuša” phirena palal thaj pašakerena o potencialnikane viktimia.

Ola tane minsale kaj o kinobikutne manuša arakhena thaj phirena palal lengere potencialnikane viktimia majbut prekal o socialnikane astarlina (72,21%). O terne gndinena kaj o kinobikutne manuša arakhena thaj phirena palal lengere potencialnikane viktimia an drom - 58,06%, ani mahala - 36,48%, ano sikljovina 37,72%, ano khelutno than: 26,8%, thaj ani kafana 18,36%, thaj majpašutno kidibor (18,86%) vakerde kaj na džanena.

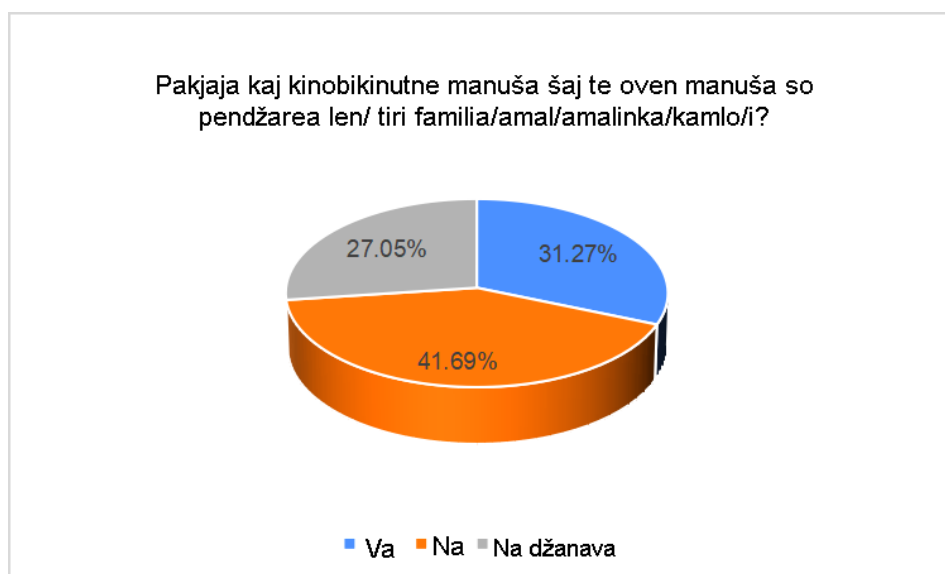
Grafikono 9 - Ternengoro dikhipe kote majbut o kinobikutne manuša arakhena o potencialnikane viktimia

O terne nae sarbarutne ja ka šaj te pendžarkeren ja identifikuinen potencijalnikan o "kinobikikutno" thaj viktimi taro kinobikinipe manušencar, 30% olendar vakerde kaj na ka šaj te pendžarkeren, numa 41,4 vakerde kaj na džanena ja ka šaj ja na te identifikuinen potencijalnikan o "kinobikikutno" ja viktimi taro kinobikinipe manušencar.

Grafikono 10 - Percepcia taro terne ja ka šaj te pendžarkeren potencijalnikan o "kinobikikutno"

Ačal odova ko sa šaj te ovel kinobikikutno manuš o terne pendžarkerena kaj odova šaj te ovel da disavo pašo manuš (31,3%), mamuj 41,7% gndinena kaj odova manuš našti te ovel disavo so si onlengiri familia ja pendžardo manuš (pendžarutne, amala thaj javera).

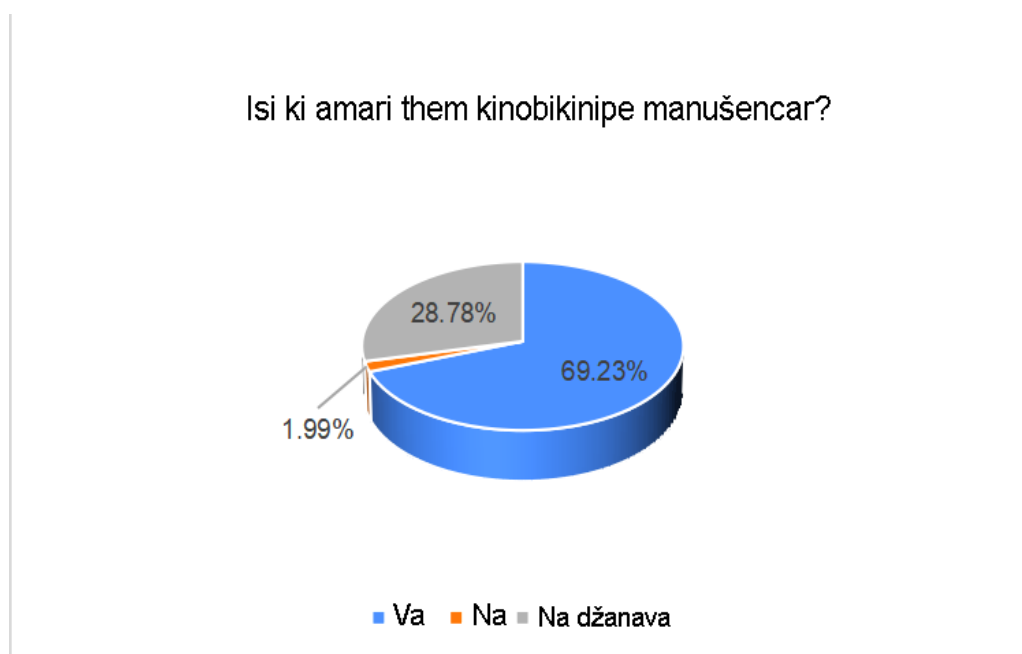

Grafikono 11 - Percepcia taro terne bašo odova ko sa šaj te ovel kinobikikutno manuš

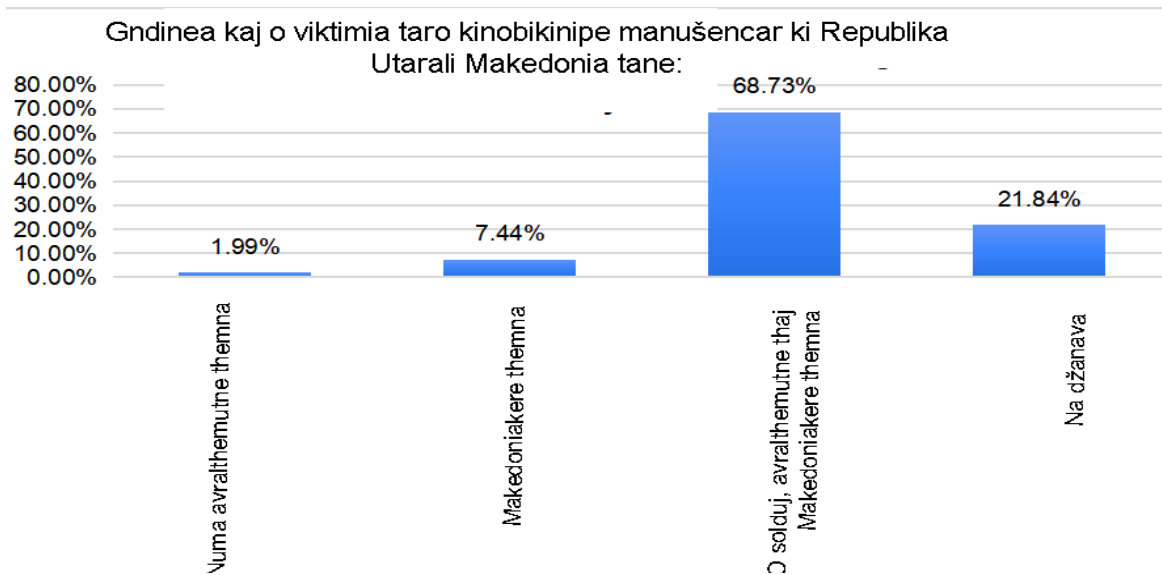
Tema 4 - I situacia palal o kinobikinipe manuŝencar ani Makedonia

Akala pučipa sikavena e sikljovngoro gndipe ja ani Makedonia isi kinobikinipe manuŝencar ja na, thaj te isi kola tane viktimia majbuteder, ja tane o Makedoniakere themna, avralthemutne themna, ja ŝaj te oven o solduj.

Taro informacie so isi len, o terne si minsale kaj ani Makedonia isi kinobikinipe manuŝencar thaj kaj o viktimia ŝaj te oven o kherutne thaj o avralthemutne themna. Agjaar, an o pučipe "Isi an amari them kinobikinipe manuŝencar?", pozitivno irangje lafi 69,2%, negativno irangje lafi 2%, thaj 28,8% vakerde kaj na džanena.

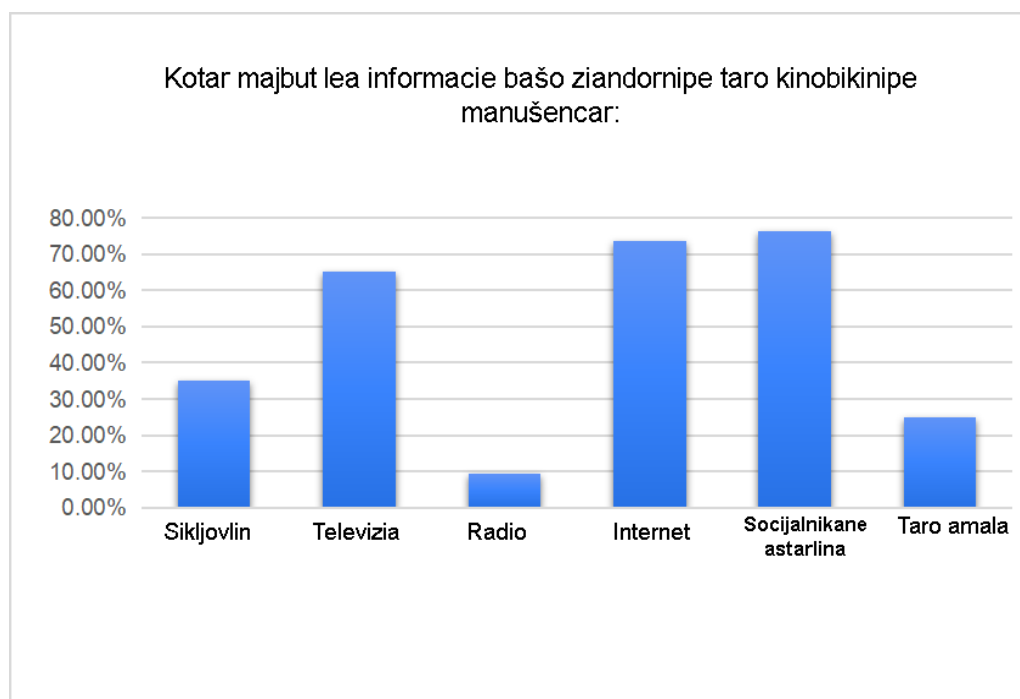
Grafikono 12 - E sikljovngiri percepcia bašo ja ani Makedonia isi kinobikinipe manuŝencar

Grafikono 13 - Perceptia taro sikljovne bašo viktimia taro kinobikinipe manušencar se bepi o poteklo

Tema 5 - Prevenca thaj raportiripe šajutne čipota an kinobikinipe manušencar

Resarinaja kreiripe šukar aktivitetia bašo mins vazdipe ko terne baš o kinobikinipe manušencar, kotor tari grupa-pučipa an o pučljarin si bašo odova kotar o terne lena informacie thaj džanena kote te džan si ola tane viktimia, ja si dikle disavo čipote.

Grafikono 14 - Kotar majbuteder o terne lena informacie baš o kinobikinipe manušencar

O terne majbuteder lena informacie bašo ziandornipe taro kinobikinipe manušencar taro socijalnikane astarlina (76,43%), Internet (73,70%) thaj tari televizia (65,01%), thaj but pohari tari sikljovlin (35,24%), taro amala (25,06%) thaj taro radio (9,43%).

Akava podatko potvrdini panda jekh drom kaj o terne baro kotor taro piro vakti nakhavena ano Internet thaj ano socijalnikane astarlina, athar o majbaro kotor taro informacie so lena si taro akala mediumia.

Numa, trubul te lel pes sama e fakteske kaj sa pobuter thaj majbut taro o kinobikinutne manuša regrutirinena pire potencialnikane viktimia prekal o socijalnikane astarlina. Taro akava šaj te klidarina kaj si trubutnipe baši pobari edukacia bašo cyber arakhipe, sar te arakhen pes thaj pire podatkoja an o Internet, sar te pendžarkeren potencialnikane kinobikinutne manuša, sar te reagirinen, kote te raportirinen, thaj javer.

O sikljovne taro maškarutne sikljovlina an o pučipe “Ka de ažutipe si neko vakergja tuke kaj si ano riziko ja an i situacia palal kinobikinipe manušencar?”, majpašutno dži ko $\frac{3}{4}$ vakerde kaj bi dena ažutipe si neko vakergja olenge, ja an aver drom dengja signali kaj si ja si ano riziko te xuljavel ko sindžiri taro kinobikinipe manušencar.

Akava sikavela kaj o terne isi len odgovornost bašo deipe ažutipe thaj dumo, thaj nanaj indolentna baš o čipotipa trujal lende, numa mangena te den ažutipe thaj dumo majbut e dizutnenge so tane taro ratvardine kategorije.

O terne dengje da nekhobor misalia sar šaj te del pes ažutipe e personake te si an asavki situacia.

Jekh taro adala misalia si prezentirimo ko jekh taro videa kola hazrikerde o sikljovne - kana persona so tani viktimi taro kinobikinipe manušencar thaj zoreste si čhivdo te mangel devleske jekhe manušeske so nakhavela sine dengja jekh tikno lil kote sine hramome “help” ja ažutipe, numa o manuš kana dikhla o lil reportiringja an i policia.

Grafikono 15 - Vakeripe taro sikljovne si ka den ažutipe si neko vakergja olenge kaj tane ano riziko taro kinobikinipe manušencar

Te dikhle nesavo bipakjano ja te mangel te den ažutipe nekaske so gndinena kaj si viktimi taro kinobikinipe manušencar, o jekhto alusaripe kote o terne ka javinen sebepi olengere irame lafia si i Policia. Numa 88.09% taro terne vakergje kaj ka keren kontakt e policijasar. 40,45% vakergje kaj ka raportirinen/lafikeren pumare dat/daj/staratelia ja javer pašutno familiakoro membro. 26,05% vakerde kaj ka reportirinen an biradžakiri organizacia, ja SOS telefoni bašo viktimia taro kinobikinipe manušencar, 1,09% vakergje kaj ka reportirinen ko butjarno taro socialno/ sojalnikani služba

thaj numa 11,66% vakergje kaj ka reportirinen an sikljovlin. Importantno si te akcentirinelpe kaj akava pučipe kojekh isi majbaro procento taro pozitivna irame lafia, durust i policia sar organo si selektirimi pe majbare procentia.

Akava vakerela kaj o terne pendžarkerena e policiakiri rolja thaj ingerencie sar organo so tano direktno odgovrno baš o maripe mujal o kinobikinipe manušenar.

Grafikono 16 - Kote o terne ka reportirinen si mangena nekaske so gndinen kaj si viktimi taro kinobikinipe manušenar te den ažutipe

Importantno si te vakerelpe kaj ano diskusie so sine an o butjarlinakoro vakti, nekhobor taro participantia sikavde bipakiavipe ko šerutne institucie, odoleske da jekh taro rekomandacie si an avutnipe te organizirinenpes asavke preventivnikane- edukativna butjarlina kote ka oven akharde reprezentora taro institucie kola isi len ingerencie bašo maripe mujal o kinobikinipe manušenar thaj direktno ka den pobuter informacie sar akala institucie butikerena, kola si olengiri rolja, sar postapinena palal reportirime čipote, thaj javer.

EVALUACIA TARO BUTJARLINA

An agordutni butjarlinengiri evaluacia, o sikljovne korkori vakergje kaj isi trubutnipe bašo pobuter edukacia an akaja tema thaj te ikerenpes pobuter butjarlina bašo javera sikljovne, numa da e sikljovnenge taro fundavutne sikljovne.

Ano lundjaripe si dende nekhobor bahania taro terne bašo aktivitetia ki akaja tema ko angluno vakti, so sikavela o ternengoro minsalipe bašo trubutnipe tari edukacia. O terne tane pendžarkerde e kinobikinipe manušencar numa sade generalno, bizo pobuter pendžaripa bašo čhipota taro kinobikinipe manušencar, čhania baši prevencia thaj so te kerelpes ano rizikane situacie.

Olongoro gndipe si kaj trubul te del pe pobari sama ano sar te arakhenpes thaj sar šaj savore khetane te kera te tiknjarelpes o kinobikinipe manušencar.

- *I butjarlin sine but edukativno, numa pakjav kaj trubul te ovel da butjarlina bašo minsakoro vazdipe bašo respektiripe e manušengere nijamia.*
- *Asavko sikavdipe trubul te ovel kerdo thaj ano fundavutne sikljovlina e čhavage so tane potikne taro 15 berša.*
- *Šaj te del pes sama thaj ano javer tema sar so si o buling, cyber buling, numa akaja da tema mange sine but interesno thaj mangava te kerav pobuter buti thaj te dav dumo akale temake ano angluno vakti.*
- *Oven saste baš o sikavdipe thaj zainteresirimi sijum pobuter bašo asavke mitingoja. Ka ovel šukar da te oven da butjarlina baš i tema:*
- *“Socijalnikane astarlina”.*

KLIDARIPA THAJ SUGESTIE

- Šaj te dikhelpes kaj uzal adava so baro procento taro sikljovne (75.19%) vakerde kaj tane pendžarkerde e lafea kinobikinipe manušencar, ko pobuter detalikane pučipa baš o forme taro kinobikinipe manušencar o irame lafia so sine dende sikavena o trubutnipe taro pobuter deipe džandipa e ternenge baš so si o kinobikinipe manušencar. Majbut trubul te vazdelpes i mins baši butjakiri eksploatacia, zoreste keripe kriminalna butja thaj zoreste mangipe devleske.

- Taro pučljardengoro gndipe bašo šajutne čhania bašo regrutiripe viktimia, majbut sama pašakerena duj butja - o regrutiripe prekal socijalnikane astarlina, kova so šaj te penelpes kaj si barjardo sebepi o fakto so o terne baro kotor taro olengoro vakti nakhavena ano Internet. Baš odoleske si trubutnipe prekal o sikljovlina te ikerenpes džipherde informativna sesie e sikljovnencar bašo labarelipe e socijalnikane astarlina, čhania bašo arakhipe, numa da o čhani raportiripaske sledibe, palal phiripe thaj dararipe prekal o socijalnikane astarlina. Nesave taro klasna časia šaj te oven bašo asavke diskusie an akala teme.

- Pobuter kvalitetno prevencia ki dromarin ano analitikano dikhipe an o problemi taro kinobikinipe manušencar thaj adaptiripe e programenge baši prevencia pe beršanipe thaj o trubutnipa e targetengere grupe so ka anel ano pošukar pendžarkeripe bašo sikavljome forme taro kinobikinipe manušencar, majbut o modernikane forme ja agjaavkerdo cyber/ tehnologikane sikavljome forme.

- Si trubutnipe baši pobuter edukacia baši prevencia, durust sar te pendžarkerelpes o kinobikinipe manušencar, sikavipe thaj kerdipe konkretikane čhipota.

- Deipe pozitivna misalia kote so si preventirime ja čhina vde šajutne čhipota taro kinobikinipe manušencar, majbut čhipota e ternencar.

- Pobari participacia taro šerutne organia ani ternengiri edukacia, majbut tari policia prekal so o terne ka šaj xorester te pendžarkeren o policijakoto butikeripe, o čhania bašo raportiripe, thaj javer.

- Participacia taro terne an jekheberšengiri edukacia bašo kinobikinipe manušencar, numa baš o mehanizmia taro arakhipe thaj

raportiripe.

- Zaruri si o sikljovlina pobuter te oven participativna thaj te len phird ano xuljaripe programe bašo pendžarkeripe, raportiripe, prevencia thaj arakhipe taro kinobikinipe manušencar, kola so ano kontinuiteto ka oven ikerde taro profesoria, thaj taro phirnutne manuša taro sikljovlina.

Ki realizacia akale programenge zaruri si te oven participativna o daja/dade/staratelia thaj o sikljovne sebepi te oven ikeribaskere, durust kaj i mins e rigorenge kola si lenge ko interes ka ovel pobari baš o džanlipe taro preveniripe thaj tiknjaripe o kinobikinipe manušencar.

- Sebepi o stereotipia thaj predrasude vakerde taro nekhobor sikljovne bašo lingonegere rolja thaj relacie, si truburnipe te organizirinenpes edukativna butjarlina bašo njamo, lingo, stereotipia thaj predrasude, sar thaj generalnikane butljarlina bašo pendžarkeripe e manušengere nijamia bašo sikljovne taro maškarutne sikljovlina, ano kontinuiteto ko sa berša taro sikljovipe.

ARTIKLIA

Artiklo 1

Patrin sikljovlinencar so lele than ko rodljaripe

	Sikljovlin	Komuna
1.	Komunakoro Maškarutno Sikljovlin "Orde Čopela"	Prilep
2.	Komunakoro Maškarutno Sikljovlin "Gjorče Petrov"	Prilep
3.	Komunakoro Maškarutno Sikljovlin "Nikola Štejn"	Tetovo
4.	Maškarutno Sikljovlin taro Diz Skopje "Šaip Jusuf"	Skopje
5.	Maškarutno Sikljovlin taro Diz Skopje "Arseni Jovkov"	Skopje
6.	Komunakoro Maškarutno Sikljovlin "Pero Nakov"	Kumanovo
7.	Komunakoro Maškarutno Sikljovlin "Nace Bugjoni"	Kumanovo
8.	Komunakoro Maškarutno Sikljovlin "Dimitar Mirasčiev"	Štip
9.	Komunakoro Maškarutno Sikljovlin "Kole Nehtenin"	Štip
10.	Komunakoro Maškarutno Sikljovlin "Jane Sandanski"	Štip

Artiklo 2

Pučljarin e sikljovnenge

PUČLJARIN BAŠ O KINOBIKINIP E MANUŠENCAR

Instrukcie: Akava pučljarin trubul te ovel pherdo tumendar sar participanti ko edukativna butjarlina bašo prevencia thaj arakhipe taro kinobikinipe manušen car so sine ikerdi bašo sikljovne taro maškarutne sikljovlina.

O pučljarina nanaj te oven publikano arakhle.

O puljarin si anonimno so haljovela kaj na trubul te hramonen piro anav thaj familijakoro anav.

O andolelde podatkoja ka oven labarde sade bašo trubutnipa e proekteske "Savore khetane bašo činavdipe o kinobikinipe čhavencar thaj čhajencar" implementirimo tari i Romani Asocijacija džuvljenge thaj ternenge "LULUDI" so si finansirimo tari Europakiri Unia thaj o Europakoro Konsili thaj si telal-granti taro jekhethaneskoro proekti "Prevencia thaj maripe mujal o kinobikinipe manušen car an i Utarali Makedonia".

Ko pobuter taro pučipa šaj te den pobuter irame lafia so haljovela kaj šaj te alosaren pobuter irame lafia. O pučljarin isi le 15 pučipa.

O vakti bašo pheripe sa o pučipa si trujal 10 minutia.

Oven saste!

GENERALNIKANE PODATKOJA BAŠ O PUČLJARDO/I

1.Polo:

A) džuvljikano B) muršikano

2.Etnikano preperipe:

A)Makedonco/Makedonka

B) Albanco/Albalnka

C) Rom/Romani

Č) Khoraj/Khorani

Čh) Srbino/Srbianka

D) Vlaho/Vlahinka

E) Javer _____

3.Berš:

I

II

III

IV

4.Khobor berš isi tut? _____

5. Sikljovlin _____

6.Komuna _____

PUČLJARIN

1.Džanea baš o lafi “kinobikinipe manušencar”?

- 1.Va
- 2.Na
- 3.Na džanava

2.Ko tiro gndipe, so taro potele hramome butja tane forme taro kinobikinipe manušencar?

		1	2	3
2-1	Zorea ja diso so si paše ko robipe (misal: izmekjarlukko)	Va	Na	Na džanava
2-2	Zorea butikeripe sebepi iranipe bordži	Va	Na	Na džanava
2-3	Ikalipe thaj bikinipe kotora taro manuškano trupo	Va	Na	Na džanava
2-4	Ilegalno butikeripe an averthemipe	Va	Na	Na džanava
2-5	Prostitucia	Va	Na	Na džanava
2-6	Ververutne forme tari seksualnikani eksploatacia (pornografija, prostituiripe, thaj javer)	Va	Na	Na džanava
2-7	Zorea prandipa	Va	Na	Na džanava
2-8	Zorea keripe kriminalnikane butja	Va	Na	Na džanava
2-9	Zorea mangipe devleske	Va	Na	Na džanava
2-10	Hramon pobuter:			

3.Potencialnikane viktimia taro kinobikinipe manušencar sebepi o socio-ekonomikano status.

(Nišanker majhari trin irame lafia)

1. Numa o čorole manuša
2. Numa o bieducirime (okola so nae len majhari maškarutno sikljovipe)
3. Čorole manuša thaj bieducirime
4. O džuvlja
5. O Roma

6. Čhavore bizo roditelia (bizo dat/daj)
7. Adhinale tari droga thaj/ja alkohol
8. Sakova šaj te ovel viktimi taro kinobikinipe manušencar
9. Terne bibutjakere murša thaj džuvlja
10. Hramon pobuter si na soglasinea odolea so si poupre hramome:

-----

4. Majbaro numero viktimia taro kinobikinipe manušencar tane:

(Nišanker majhari trin irame lafia)

1. Čhavore so isi len pohari taro 14 berš (taro 1 dži ko 14 berš)
2. Čhaja taro 14-18 berš
3. Čhaja taro 19-25 berš
4. Čhaja taro 19-25 berš
5. Čhave taro 14-18 berš
6. Čhave taro 19-25 berš
7. Murša so isi len pobuter taro 25 berš
8. Bebia (0-1 berš)
9. Hramon pobuter si isi disavi kategorija so nae hramomi poupre: _____

-----

5. Gndinea kaj o viktimia taro kinobikinipe manušencar korkori tane došvale so tane an asavki situacija?

1. Va
2. Na
3. Na džanava

6. Gndinea kaj o viktimia taro kinobikinipe manušencar tane pašakerde/hovavde prekal hovavipaja thaj hovavutne dende lafia (sar: deipe šajdipe bašo šukar pokindi buti an averthemipe, sar bebisiter, gradežno butjarno thaj deipe šajdipe bašo prandipe)?

1. Va
2. Na
3. Na džanava

7. Gndinea kaj o viktimia taro kinobikinipe manušencar tane minsalipe baš o riziko so lena kana akceptirinena "butjakere" šajdipa?

1. Va
2. Na
3. Na džanava

8. Kote o kinobikikutne manuša arakhena thaj phirena palal pe potencialnikane viktimia:

(Nišanker majhari trin irame lafia)

1. Ani mahala
2. Ani kafana
3. An khelutno than

4. An sikljovlin
5. Ano pazari
6. An droma
7. Prekal socialnikane astarlina sar fejbuk, tviter, instagram...
8. Na sium informirimo/i.
9. Javer_____

9.Kotar majbut lea informacie bašo ziandornipe taro kinobikinipe manušencar:

(Nišanker majhari trin irame lafia)

1. Sikljovlin
2. Televizia
3. Radio
4. Internet
5. Socialnikane astarlina
6. Taro amala
7. Javer_____

10.Isi ki amari them kinobikinipe manušencar?

- 1.Va
- 2.Na
- 3.Na džanava

11.Gndinea kaj o viktimia taro kinobikinipe manušencar ki Republika Utarali Makedonia tane:

1. Numa avralthemutne themna
2. Makedoniakere themna
3. O solduj, avralthemutne thaj Makedoniakere themna
4. Na džanava

12.Gndinea kaj šaj te pendžarkere potencijalnikano "kinobikikutno" thaj viktimi taro kinobikinipe manušencar?

- 1.Va
- 2.Na
- 3.Na džanava

13.Pakjaja kaj kinobikikutne manuša šaj te oven manuša so pendžarea len/ tiri familia/ amal/amalinka/kamlo/i?

- 1.Va
- 2.Na
- 3.Na džanava

14.Ka de ažutipe si neko vakergja tuke kaj si ani situacia palal kinobikinipe manušencar?

- 1.Va

2.Na

3.Na džanava

15.Kote ka raportirine si dikhlan nesavo bipakjanipe ja kamea te de ažutipe nekaske so pakjaja kaj si viktimi taro kinobikinipe manušenar?

1. Policia
2. Roditelia/dat ja daj/starateli ja javer pašutno familiakoro membro
3. Butjarno taro socijalno/socijalnikani služba
4. Ki sikljovlin
5. Biradžakiri organizacia/ SOS telefoni
6. Ko javer than (hramon kote) _____

POBUTER INFORMACIE BAŠ O PROEKTI SAVORE KHETANE BAŠO ČHINAVDIPE O KINOBIKINIFE
ČHAVORENCAR THAJ ČHAJENCAR” šaj te dikhen ki veb-rigori: www.luludi.mk

I inicijativa “Savore khetane bašo činavdipe o kinobikinipe čhavorencar thaj čhajencar” si suportirimi tari i akcia “Prevenca thaj činavdipe o kinobikinipe manušencar ki Utarali Makedonia” prekal khetaneskeri programa tari Europakiri Unia thaj o Europakoro Konsili - Horizontalno instrumento bašo Ratjorigutno Balkan thaj Khoranipa 2019-2022 berš” (*Horizontal facility II*).

[Veb-rigori: http://horizontal-facility-eu.coe.int](http://horizontal-facility-eu.coe.int)

I publikaci si kerdi taro finansisko suporti tar i Europakiri Unia thaj o Europakoro Konsili.
E publikaciakoro saikerin na pakjala pe kaj na sikeavela o oficiajlna dikhpa e Europakiri Unia thaj e Europakoro Konsili

